

### 3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

#### 3.1 ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

Školní vzdělávací program Základní školy v Heřmanově Městci vychází z obecných vzdělávacích cílů a klíčových kompetencí RVP ZV. Specificky se neprofiluje, ale klade důraz na všestranný rozvoj osobnosti každého jedince. Při dosahování cílů základního vzdělávání zohledňuje a respektuje individuální potřeby a možnosti každého žáka. Zachovává co nejdéle ve vzdělávání přirozené heterogenní skupiny žáků a s využitím podpůrných opatření oslabuje důvody k vyčleňování žáků do specializovaných tříd a škol. Zvýrazňuje potřebu účinné spolupráce školy, školského poradenského zařízení (ŠPZ), zákonných zástupců žáků, příp. dalších osob, které se podílejí na vzdělávání žáka.

#### 3.2 VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Při získávání základů všeobecného vzdělávání pomáhají žákům klíčové kompetence. Jejich úroveň není po ukončení základní školy konečná, ale tvoří základ pro další učení a orientování se v každodenním životě

Kompetence k učení – umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení –

- Při výuce klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem a vyhledávání informací
- Vedeme žáky k sebehodnocení
- Individuálním přístupem k žákům zvyšujeme jejich šanci prožít úspěch
- Žáky vedeme k organizování některých akcí mimo vyučování
- Podněcujeme tvořivost žáků
- Žáci se zúčastňují různých soutěží a olympiád
- Zadáváme žákům zajímavé úkoly

Kompetence k řešení problému – podněcovat žáky k tvořivému myšlení, k logickému uvažování a k řešení problému

- Při výuce motivujeme žáky úlohami z praktického života, zařazujeme projekty
- Žáci se zdokonalují v práci s informacemi – ústními, tištěnými mediálními a počítačovými, včetně internetu; informace vyhledávají, třídí a vhodně využívají
- Žáci jsou vedeni k používání internetu
- Podle svých schopností a dovedností se žáci zapojují do soutěží
- Žáci prezentují své myšlenky a nápady ve školních časopisech MAGAZÍN ROKU a ŠKOLNÍ DŽUNGLE

Kompetence komunikativní – vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a dospělými ve škole i mimo školu
- Učíme žáky obhajovat svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- Ke komunikaci a informovanosti využíváme školní časopisy MAGAZÍN ROKU a ŠKOLNÍ DŽUNGLE
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami (společné čtení ve 2., 3. nebo 4. ročníku)
- Pomáháme dětem z malotřídní školy v Morašicích při začleňování se do nových kolektivů
- Umožňujeme volbu mezi anglickým, německým a ruským jazykem
- Podporujeme komunikaci s místními školami (společná filmová představení, návštěvy mateřských škol ve výuce,...)

Kompetence sociální a personální – rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

## ZŠHM

- Při vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení
- Vedeme žáky k tomu, aby dokázali střídat role ve skupině
- Žáci respektují společně dohodnutá pravidla chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- Chceme žáky naučit pracovat v týmu
- Vedeme je k odpovědnosti za své činy

### Kompetence občanské – připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti

- V třídních kolektivech si žáci společně stanovují pravidla chování, volí si třídní samosprávu
- Je kladen důraz na environmentální výchovu – M.R.K.E.V. (metodika a realizace kompletní ekologické výchovy)
- V rámci environmentálního plánu školy vedeme žáky ke třídění odpadů
- Při ozdravných pobytech a vycházkách v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby

### Kompetence pracovní – pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

- Žáky motivujeme k aktivnímu zapojení do praktických činností – práce na školním pozemku
- Vedeme je k sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci – SCIO testy v 8. ročníku
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze
- Výběrem volitelných předmětů pomáháme žákům při profesní orientaci – spolupráce s Úřadem práce v Chrudimi
- Pestrou nabídkou zájmových útvarů (i ve ŠD) podněcujeme u žáků zájem o další orientaci

## **3.3 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI**

### **3.3.1.Úvod**

Péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami vychází a řídí se platnými zákony – zákon 561/2004 Sb. a 82/2015 Sb. (Školského zákona) §16,17 a vyhláškami č. 27/2016 Sb., dle kterých škola postupuje v rámci svých maximálních možností:

- vyhledávání a orientační šetření žáků vyžadujících zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o ně
- zjišťování diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb a intervenčních činností, především ve spolupráci se školským poradenským zařízením (ŠPZ)
- v rámci inkluze zaměření na práci:
  - a) se žáky se specifickými poruchami učení,
  - b) se žáky s výchovnými a výukovými problémy
  - c) se žáky - cizinci
  - d) s talentovanými a nadanými žáky
  - e) žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí

Inkluze znamená vytvoření takového prostředí, které vítá a oceňuje všechny žáky. Odmítá jakékoli vylučování lidí ze společnosti. Úkolem je vytvořit společenství otevřené všem a pečující o všechny. Společné vzdělávání je prvním krokem k inkluzi.

V souladu s právními předpisy (s novelou školského zákona č. 82/2015 Sb. a vyhláškou č. 27/2016Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných) **se označení žák se zdravotním postižením** (mentální, tělesné, zrakové a sluchové postižení, vady řeči,

## ZŠHM

autismus, vzájemné kombinace uvedených vad a vývojové poruchy učení a chování), **zdravotním znevýhodněním** (zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní porucha, která vede k poruchám učení a chování) a **sociálním znevýhodněním** (rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní výchova, nebo ochranná výchova či postavení azylanta) **nahrazuje termínem žák s přiznanými podpůrnými opatřeními (PO) nebo žák s podpůrnými opatřeními prvního až pátého stupně.**

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření, která mají kompenzovat jejich speciální vzdělávací potřeby a vyrovnávat jejich obtíže ve vzdělání. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení. Podpůrná opatření zahrnují poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení, úpravu organizace, obsahu, hodnocení a forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče. Dále se za podpůrné opatření považuje úprava podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání. Předpokládá se i využívání kompenzačních pomůcek, speciálních pomůcek a učebnic, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, dále Braillova písma a náhradních komunikačních systémů. Podpůrná opatření zahrnují také možnost úpravy očekávaných výstupů ze vzdělávání u definované skupiny žáků, úpravy obsahů vzdělání, které je možné modifikovat nebo obohatovat.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Vzdělávání žáků-cizinců a žáků s odlišným mateřským jazykem se realizuje podle zvláštních ustanovení. Žákům, jejichž mateřským jazykem není čeština, je nutné poskytnout podporu cílenou ke zvládnutí vyučovacího jazyka, tak aby jejich účast na vzdělávání ve všech předmětech mohla být co nejefektivnější. Rozsah, obsah a organizaci takového vzdělávání upravuje § 11 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

### 3.3.2. Pojetí vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Při plánování a realizaci vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je třeba mít na zřeteli fakt, že se žáci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření. Pravidla pro použití podpůrných opatření školou a školským zařízením stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb.

Závazný rámec pro obsahové a organizační zabezpečení základního vzdělávání všech žáků vymezuje RVP ZV (rámcový vzdělávací program základního vzdělávání), který je východiskem pro tvorbu ŠVP (školní vzdělávací program). Podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech žáků dané školy.

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování plánu pedagogické podpory. PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín

## ZŠHM

přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. Škola vyhodnocuje naplňování cílů nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování PO.

Pro žáky s priznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně je tvorba individuálního vzdělávacího plánu (IVP) na základě doporučení školského poradenského zařízení (SPZ) a žádosti zákonného zástupce žáka. Obsahuje mj. údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatřeních. IVP zpracovává škola, vyhodnocuje školské poradenské zařízení dvakrát ročně.

V případě podrobnější varianty u podpůrného opatření, které spočívá v úpravě očekávaných výstupů, pro žáky s LMP (lehké mentální postižení) od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů. Minimální doporučená úroveň, která je stanovena v RVP pro 3., 5. a 9. ročník, bude na základě Doporučení školského poradenského zařízení rozpracována pro konkrétní ročník v IVP žáka s priznaným podpůrným opatřením. Postup tvorby, realizace a vyhodnocování IVP je stejný jako v případě IVP ostatních žáků. IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka.

Pro usnadnění identifikace jsou očekávané výstupy označeny kódy, které obsahují zkratku vzdělávacího oboru, označení ročníku, číselné označení tematického okruhu a číslo určující pořadí očekávaného výstupu v daném tematickém okruhu nebo v rámci vzdělávacího oboru. Očekávané výstupy RVP ZV na konci 5. ročníku (2. období) a 9. ročníku stanovují závaznou úroveň

pro formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP, která musí být na konci 1. stupně a 2. stupně základní školy dodržena. Očekávané výstupy na konci 3. ročníku (1. období) stanovují jen orientační (nezávaznou) úroveň a při formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP mají pomoci (na 1. stupni) stanovit vzdělávací cestu vedoucí k naplnění očekávaných výstupů na konci 5. ročníku. Minimální doporučenou úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření jsou upravené očekávané výstupy, které jsou obvykle na nižší úrovni než odpovídající očekávané výstupy daného vzdělávacího oboru. Tyto očekávané výstupy jsou vodítkem pro případné úpravy výstupů uvedených v ŠVP do individuálního vzdělávacího plánu (IVP) pro žáka na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Výstupy představují cílovou úroveň, kterou lze s využitím podpůrných opatření případně překročit. V souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. se výstupy minimální doporučené úrovně využijí v případě podpůrných opatření třetího stupně pouze u žáků s lehkým mentálním postižením. Upravené očekávané výstupy pro žáky s priznanými podpůrnými opatřeními vzdělávané podle RVP ZV (základní vzdělávání) musí být na vyšší úrovni, než jsou očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS (základní školy speciální).

Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ (v případech stanovených Přílohou č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s priznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). To znamená, že části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů bude možné nahradit jinými vzdělávacími obsahy nebo celý vzdělávací obsah některého vzdělávacího oboru lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem. Těmto žákům v souvislosti s náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů je možné změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů) stanovené v kapitole 7 RVP ZV.

Pro žáky s priznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Počet vyučovacích hodin předmětů speciálně pedagogické péče je v závislosti na stupni podpory stanoven v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Časová dotace na předměty speciálně pedagogické péče je poskytována z disponibilní časové dotace.

### 3.3.3. Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole

Škola stanoví:

- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP.
- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP.

Škola si může případně stanovit:

- pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.);
- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami;
- specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jakými jsou například: dělení a spojování hodin, prodloužení základního vzdělávání na 10 let, odlišná délka vyučovacích hodin;
- prostorové uspořádání třídy a pracovního místa respektující nároky na žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- hodnocení toho, co žák zvládl vypracovat, hodnotit dílčí části;
- volit různé metody hodnocení;
- poskytnout čas k porozumění zadání;
- více zdůrazňovat, co zvládl, než obráceně.

Příklady konkrétních zaměření předmětů speciálně pedagogické péče jsou uvedeny v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Osnovy předmětů speciálně pedagogické péče jsou v ŠVP vytvářeny podle specifik obtíží žáků, škola dodržuje nejvyšší počet povinných vyučovacích hodin, případně využívá jejich dělení.

Pod pojmem „speciálně pedagogická intervence“ se rozumí zajištění předmětů speciálně pedagogické péče pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními, které jsou zaměřeny na oblast logopedických obtíží, řečové výchovy, nácviku sociální komunikace, zrakové stimulace apod.

Pod pojmem „pedagogická intervence“ se rozumí vzdělávání žáka s přiznanými podpůrnými opatřeními ve vyučovacích předmětech, v nichž je třeba zlepšit jeho výsledky učení, případně kompenzovat nedostatečnou domácí přípravu na výuku.

### Postup školy

1. Třídní učitel, vyučující, zákonný zástupce, sociální pracovník, jiná zúčastněná osoba dá podnět k šetření možných důvodů neúspěchu, nežádoucího chování aj. u žáka. Následuje na základě šetření příprava pro zajištění kompenzace obtíží daného žáka přijetím podpůrných opatření na úrovni školy.. Toto podpůrné opatření má podobu individuálního přístupu k žákovi. Nutná je vzájemná komunikace uvnitř pedagogického sboru. Zde je vhodné zapojit již od prvopočátku zákonné zástupce do spolupráce.
2. Třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími v dané třídě, výchovným poradcem, příp. metodikem prevence zpracují PLPP, který obsahuje popis obtíží, cíle PLPP, formy podpory a datum následného zhodnocení přijatých postupů (do 3 měsíců).
3. Na základě zhodnocení je nebo není, dle potřeb žáka doporučeno vyšetření ve školském poradenském zařízení (PPP, SPC, SVP). Pokud podpůrná opatření poskytovaná školou nevedou k úpravě vzdělávání žáka a k pozitivní změně, měla by škola nejpozději do 3 měsíců požádat žáka nebo jeho zákonného zástupce o návštěvu školského poradenského zařízení.
4. Na základě zprávy zákonný zástupce a následně škola zjistí, zda je žák, který navštívil školské poradenské zařízení PPP a přinese do školy zprávu, ve které je doporučení k integraci, integrovaný žák a dostane doporučení k vypracování individuálního vzdělávacího plánu (IVP)..

## ZŠHM

Povinností rodičů integrovaných žáků je nejenom vyzvednout zprávu z poradny a předat ji škole, ale je nezbytně nutná i úzká spolupráce se školou, dohled ze strany rodiny nad pečlivou domácí přípravou na vyučování a neopomíjet doporučení z poradny o tom, jak s dítětem pracovat i doma. Podpis rodičů na individuálním vzdělávacím plánu je také velmi důležitý, neboť zákonný zástupce žáka tím potvrzuje nejenom souhlas s vypracováním IVP, ale i souhlas s tím, jak se bude rodina podílet na kompenzaci SPU.

Pokud má být individuální vzdělávací plán efektivní, je potřeba spolupráce všech. (tj. učitelů, výchovného poradce, rodičů, žáka a dalších zúčastněných). Zároveň žák musí docházet na nápravu SPU, pokud je dáno v PLPP, IVP, aby byl tento plán naplňován. (Pokud žák dochází na nápravu SPU jinam /PPP.. apod./ musí být o tom škola informována-zaznamenáno v individuálním plánu.

Od etapy PPLP se spolupráce s rodiči velmi doporučuje, jedná se již o komplexnější přístup k řešení obtíží žáka, v jehož rámci by žák měl profitovat z propracovaných opatření nejen ve škole, ale i v rámci domácí přípravy. Je vhodné vycházet z pozitivního směřování a vstřícné komunikace o dítěti, z hodnocení postaveném na tom, co dítě zvládlo. Současně je důležité postupovat ke změně u žáka postupně, upozornit na nutnost pozitivní motivace (dítě musí zažít úspěch).

Role rodičů při poskytování podpůrných opatření:

- podpora žáka v oblasti domácí přípravy na základě konzultace s vyučujícím (vlastní realizace podpory),
- zajištění základních podmínek pro úspěšnou domácí přípravu (přiměřený denní režim, klid na domácí práci, organizace pracovního místa),
- emoční podpora žáka při zvládnání nároků školy,
- spolupráce při vyhodnocování podpůrných opatření,
- nastavení kontrolních mechanismů pro práci s žákem,
- posílení motivace žáka.

Možnosti podpory rodičů ze strany školy při poskytování podpůrných opatření:

- podpora rodiče v oblasti domácí přípravy jejich dítěte (rodič od učitele získává popis metod a forem práce, přístupů, konzultaci k množství, časovému rozvrhu, k pomůckám, atd.),
- zajištění vzájemné zpětné vazby (forma, frekvence, obsah) mezi učitelem a rodičem,
- zprostředkování mimoškolních aktivit (aktivity podporující školní výkon, aktivity volnočasové),
- dohoda o volbě motivace, případně hodnocení žáka,
- emoční podpora rodiče učitelem, cílená na společné zvládnutí obtíží žáka.

### 3.3.4. Podmínky vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Pro úspěšné vzdělávání těchto žáků je možné zabezpečit:

- uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky;
- všechna stanovená podpůrná opatření při vzdělávání žáků;
- při vzdělávání žáka, který nemůže vnímat řeč sluchem, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám a s jehož užíváním má zkušenost;
- při vzdělávání žáka, který při komunikaci využívá prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho vzdělávacím potřebám;
- v odůvodněných případech odlišnou délku vyučovacích hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo dělení a spojování vyučovacích hodin ;
- pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona případné prodloužení základního vzdělávání na deset ročníků;

## ZŠHM

- formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- spolupráci se zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství (zejména při tvorbě IVP);
- spolupráci s ostatními školami;
- možnost vytvoření specializované třídy.

### 3.4 ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

#### 3.4.1 Úvod

Péče o nadané děti je dána ve školském zákonem: Zákon č. 516/2004 Sb., vyhlášce č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných a vyhláškou č. 27/2016 Sb.

Péče o nadané žáky je zakotvena ve školském zákoně, který konkrétně pojednává o různých možnostech přístupu k talentovaným žákům. RVP ZV umožňuje, aby školní, třídní i individuální vzdělávací program, jeho obsah i podmínky, byly dle potřeb a možností rozumně přizpůsobeny mimořádným schopnostem dětí a popřípadě doplněny nabídkou dalších aktivit podle zájmů a mimořádných schopností či nadání dětí. Rozvoj a podpora mimořádných schopností by měla být zajištěna a organizována tak, aby nebyla jednostranná a neomezila pestrost a šíři obvyklé vzdělávací nabídky.

Ke vzdělávacím potřebám žáka s mimořádným nadáním se vyjadřuje školské poradenské zařízení. Individuální vzdělávací plán (dále IVP) je vypracován po nástupu mimořádně nadaného dítěte do školy, nejpozději však do 1 měsíce po zjištění jeho nadání na základě šetření PPP a dalšími odborníky.

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností.

#### 3.4.2 Definice nadání

Nadání může být pohybové (sportovní, taneční), umělecké (hudební, výtvarné, literárně-dramatické), praktické (manuální, sociální), ale také intelektové (jazykové, matematické, vědecké, technické), přičemž jednotlivé typy nadání se mohou u jednoho člověka překrývat. Se školní úspěšností nejvíce souvisí intelektové schopnosti. Zahrnují verbální, početní, prostorové, paměťové schopnosti.

Nadání u dětí je často vnímáno jako rychlejší vývoj v porovnání s jejich vrstevníky, můžeme ho také chápat jako existenci vnitřních podmínek pro dosahování vynikajících výsledků v činnosti.

Rozumově nadaní mají vysoký intelektový potenciál a dosahují mimořádných intelektových výsledků. Rozlišují se nadaní a mimořádně nadaní (podle jiné terminologie bystří a nadaní, příp. bystří, nadaní a vysoce nadaní), přičemž nadaní se obvykle rychle a snadno učí, jejich výskyt v populaci je asi 10-15%, v inteligenčních testech dosahují výsledku více než IQ 120. Mimořádně nadaných jsou 2-3%, jejich IQ bývá vyšší než 130. (Definice nadání podle IQ je zjednodušující,

## ZŠHM

nepostihuje celou šíři nadání, ale poskytuje aspoň orientační hledisko při posuzování nadání, protože intelekt tvoří základ pro rozumové nadání.)

➤ **Dotazníky** dostupné volně na webových portálech zabývajících se identifikací nadaných dětí a žáků v ČR, např:

- [www.nadanedeti.cz](http://www.nadanedeti.cz)

- [www.ippp.cz](http://www.ippp.cz)

- [www.rvp.cz](http://www.rvp.cz)

### 3.4.3 Pojetí péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

Škola vytváří ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Výuka žáků probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Škola využívá pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

Při vyhledávání nadaných a mimořádně nadaných žáků je věnována pozornost i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

### 3.4.4. Systém péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

Žákům, kteří projevují nadání v určitých předmětech, umožňujeme prohloubení základního učiva. Žáci se připravují pod odborným vedením pedagogů na soutěže a olympiády.

Žáci se nemusí vzdělávat podle IPV, ale je třeba obohacování, prohlubování a rozšiřování učiva. Důraz je kladen na řešení problémových úloh. Učivo musí postihovat mezioborové vztahy, musí obsahovat další podrobnosti a detaily probíraného učiva.

Kláse důraz na samostatné řešení úkolů, na práci s podporou výuky na počítači, zapojování do projektových úloh, pomoc při navázání kontaktů s odborníky v daném oboru zájmu.

Při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků vychází způsob jejich vzdělávání důsledně z principu nejlepšího zájmu žáka.

Specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků jsou například:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole;
- obohacování vzdělávacího procesu
- zadávání specifických úkolů, projektů
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit
- možná spolupráce s Menzou ČR a Pedagogickou fakultou UK Praha.

Metody a formy práce s nadanými dětmi :



## ZŠHM

- a) akcelerace – přeřazení mimořádně nadaných žáků do vyššího ročníku bez absolvování předchozího (spolupráce s PPP, vypracování IVP)
  - zajistit výuku některých předmětů ve vyšších ročnících
  - využít možnosti předčasného nástupu do školy
- b) obohacování učiva – např. zadávání specifických úloh (problémové úlohy, náročnější domácí úkoly), pomoc žáků při prezentaci nové látky, individuální práce s naučnou literaturou, zpracovávání referátů k probíranému učivu, pověřování žáků vedením a řízením skupin
- c) posilování a rozvíjení sociálních dovedností
- d) příprava účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol
- e) nabídka zájmových aktivit

Od 1. 9. 2016 do 1. 9. 2018 nastává přechodné období. Výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vyšetřeny školským pedagogickým zařízením do 31. 8. 2016 bude probíhat podle §16, odst. 2 Zákona č. 561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů dle podpůrných opatření v rámci výuky nebo dle IVP. Žáci s SVP vyšetření ŠPZ od 1. 9. 2016 budou vzděláváni podle úpravy RVP ZV na základě novely školského zákona (zákon č. 82/2015 Sb.), požadavků Evropské komise a Akčního plánu inkluzivního vzdělávání MŠMT na období 2016–2018 dle minimální doporučené úrovně pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření prvního až pátého stupně.

### 3.5 ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka jak v oblasti vědomostí, dovedností a schopností, tak v oblasti postojů a hodnot. Obsah průřezových témat je rozpracován do tematických okruhů. Každý tematický okruh obsahuje nabídku témat (činností, námětů).

Realizace průřezových témat má nezastupitelné místo při vzdělávání všech žáků a zvláště pak žáků, u kterých je upravován obsah a výstupy ze vzdělávání od 3. stupně podpůrných opatření. Průřezová témata obsahují silný výchovný aspekt a napomáhají osobnostnímu a charakterovému rozvoji těchto žáků, vytvářejí prostor pro utváření jejich postojů a hodnotového systému. Proto bude i při výuce těchto žáků kladen důraz především na kultivaci jejich postojů a hodnotových orientací. Nároky kladené na utváření vědomostí a dovedností těchto žáků budou vždy plně respektovat jejich individuální možnosti. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích obsahů oborů. Tím přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Žáci dostávají možnost utvářet si integrovaný pohled na danou problematiku a uplatňovat širší spektrum dovedností.